

Y Sơn linh tích

Dương Quang Luân

Y Sơn linh tích- sự tích linh thiêng đền Y Sơn thuộc xã Hoà Sơn huyện Hiệp Hoà tỉnh Bắc Giang trong "Ngọc phả quốc lục" hiện còn lưu giữ trong đền. Cuốn "Ngọc phả quốc lục" về "Y Sơn linh tích" do Đông các Hàn lâm viện, đại học sĩ Nguyễn Bính phụng soạn vào niên hiệu Hồng Phúc, triều đại Sùng Khang năm Nhâm Thân - 1572. Mở đầu cuốn ngọc phả đã viết nguyên văn:

*Việt thường thị Hùng Vương tôn duệ,
công thần huy chính, Y Sơn linh tích ngọc phả quốc lục
(ly chi bộ tam nhạc phủ sơn thần).*

Nghĩa:

Ngọc phả quốc lục về linh tích Y Sơn huy chính công thần là cháu của vua Hùng (thuộc sơn thần nhạc phủ thứ 3).

Theo ngọc phả, đền Y Sơn thờ đức Hùng Linh Công, cháu của vua Hùng, người có công diệt hổ lang thú dữ cứu dân, cùng Phù Đổng Thiên Vương diệt giặc Ân giữ nước. Cha Hùng Linh Công là Hùng Nhạc thuộc dòng dõi Lạc Long, là sơn thần thứ 4 của nhà vua, cai quản xứ Kinh Bắc. Hùng Linh Công là cậu con trai mà ông bà Hùng Nhạc cầu phúc, cầu tự ở chùa Y Sơn, ngôi chùa nằm về phía đông ngọn Y Sơn thuộc xã Hiệp Hoà thời ấy. Đến đời Lê Đại Hành đổi thành Thù Sơn, nay thuộc xã Hoà Sơn.

Năm 17 tuổi, Hùng Linh Công đã là một chàng trai khôi ngô tuấn tú, sức khoẻ phi thường, văn võ song toàn. Được vua Hùng thứ 6 là Hùng Huy Vương giao giữ chức Bồ thống. Một năm sau được phong làm Tướng quân nhạc phủ. Lúc này ở khắp nơi có rất nhiều hổ lang, thú dữ tác quái, gây hại dân gian, bao nổi thống khổ. Hùng Huy Vương sai Hùng Linh Công đem quân vào các nơi núi cao, rừng sâu đánh bắt trừ diệt. Linh Công nhận lệnh dẫn 500 quân lên đường. Quân của Linh Công đi đến ngọn núi, vạt rừng nào thì hổ lang, thú dữ nơi ấy đều gầm gào ra tự phục. Gần 600 con đã bị Linh Công bắt diệt. Từ đó nhà nhà yên ổn. Vua phong cho Hùng Linh Công làm Thống quốc công giám tả phụ trông coi xứ Kinh Bắc bên cạnh cha.

Khi giặc Ân xâm lược nước ta, Hùng Huy Vương sai Hùng Linh Công đem ba vạn binh mã đi tiên phong cự chiến. Vua còn ban cho một thanh kim đao, cử làm thống lĩnh Nhạc phủ tướng quân. Linh Công vâng lệnh bái tạ trước bệ rồng xuất quân chỉ tiến. Đến đất Hiệp Hoà - địa danh thời ấy - Hùng Linh Công dừng quân để bồi dưỡng binh sĩ trước khi cự chiến. Lúc ấy, tại Long Đình vua cho lập đàn để tế trời đất, khấn cầu xin bách thần cùng hộ quốc. Ba ngày sau, bỗng dưng mưa gió dầm dề, trời đất mù mịt, thì thấy một ông già cao 9 thước xuất hiện. Vua kính mời vào phủ hỏi han việc chống giặc Ân thành bại thế nào, xin được chỉ giáo. Ông già quả quyết nói rằng: "Nếu cầu được người hiền tài thì giặc Ân sẽ bình được". Nói đoạn ông già cưỡi gió, vượt mây đi mất. Vua biết đó là Lạc Long Quân xuống dạy bảo, phù hộ con cháu. Vua rất mừng, ngay hôm đó lệnh sứ giả đi cầu người tài trong thiên hạ. Ông Gióng Phù Đổng Thiên Vương xuất hiện. Khi ngựa thần của ông Gióng phi đến An Vũ Ninh Sơn - xã Vệ Ninh bây giờ - Hùng Linh Công liền xuất quân tiếp ứng. Đến chân núi, các đạo quân hợp binh đánh một trận lớn. Đất trời mù mịt, giặc Ân tan vỡ, bỏ chạy tán loạn. Hùng Linh Công cho quân đuổi bắt được vô số. Thiên Vương Phù Đổng bắt sống được tướng giặc là Thạch Linh liền đem giết. Búa sắt bị tụt, ngàai bèn nhổ cây cối bên đường quét sạch lũ giặc. Khi đến Sóc Sơn - Vệ Ninh - Kim Hoa, ngài bỏ áo, cưỡi ngựa bay về trời, chỉ còn lại dấu chân ngựa trên đường truy quét giặc Ân. Sau này, vua cho lập đền thờ ở đấy, gọi là đền Sóc Sơn.

Giặc tan, Hùng Linh Công lại lui quân về xã Hiệp Hoà - nơi dưỡng binh trước khi cự chiến - dừng binh tại đây. Nhâm ngày 8 tháng 8, đột nhiên nghe ba tiếng sét, đất trời mây mưa mù mịt, từ trên đỉnh núi đến đền Linh Công - đền thờ khi ngài còn sống - đều tối om. Binh sĩ, nhân dân hoảng sợ chạy ra ngoài trời thì thấy từ trong cung Hùng Linh Công cưỡi con hổ đen, tay cầm thanh kim đao từ từ bay lên, đến đầu núi thì biến. Sau đó mây tan, mưa tạnh, trời đất sáng sủa lại thì cũng là lúc Hùng Linh Công đã hoá - gọi là ngày thánh hoá. Nhân dân lấy Y chính cung lập thành đền để thờ cúng. Đồng thời làm biểu tấu lên vua. Hùng Huy Vương sai trăm quan đem sắc chỉ, mũ áo đến nơi làm lễ và truyền cho chúng dân tu sửa nơi đền miếu thờ tự, yên nghỉ cùng đất nước trường tồn, trường thịnh, lại sắc phong mỹ tự: "Y Sơn linh tích Đại vương" kèm theo lời chú:

Nguyên văn: *Chuẩn hứa Hiệp Hoà xã vi hộ nhi sở tại phụng tự; Xuân thu nhị kỳ khiễn bách quan trí tế.*

Nghĩa: Cho phép dân Hiệp Hoà nơi sinh ra chú bé được thờ phụng; Hàng năm sai trăm quan về tế lễ.

Sau khi cuốn: "Ngọc phả quốc lục" về "Linh tích Y Sơn" được phụng soạn đã có 21 đạo sắc phong của 13 triều đại còn lưu giữ trong đền từ triều đại Lê Thần Tông (Duy Kỳ) niên hiệu Vĩnh Thọ thứ 3 năm Canh Tý (1660) đến triều đại Nguyễn Hoàng Tông (Bửu Đảo) niên hiệu Khải Định thứ 10 năm Ất Sửu (1925).

Cuốn "Ngọc phả cổ" cùng với 21 đạo sắc phong của 13 triều đại còn lưu giữ trong đền là minh chứng lịch sử về một bậc "hiền tài" có công với dân, với nước từ buổi bình minh dựng nước và giữ nước của tổ tiên ta - Đức Hùng Linh Công, cháu của vua Hùng thờ tại đền Y Sơn. Đó là những bảo vật - dấu ấn lịch sử theo đạo lý "uống nước nhớ nguồn".